

# HYMN PAŃSTWOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

„Mazurek Dąbrowskiego”  
Słowa: Józef Wybicki, 1797 r.

Jeszcze Polska nie zginęła,  
Kiedy my żyjemy.  
Co nam obca przemoc wzięła,  
Szablą odbierzemy.

Marsz, marsz Dąbrowski,  
Z ziemi włoskiej do Polski.  
Za twoim przewodem  
Złączym się z narodem.

Przejdziem Wisłę, przejdziem Wartę,  
Będziem Polakami.  
Dał nam przykład Bonaparte,  
Jak zwyciężać mamy.

Marsz, marsz ... J

Jak Czarniecki do Poznania  
Po szwedzkim zaborze,  
Dla ojczyzny ratowania  
Wrócim się przez morze.

Marsz, marsz ...

Już tam ojciec do swej Basi  
Mówi zapłakany –  
Słuchaj jeno, pono nasi  
Biją w tarabany.

Marsz, marsz ...



# WITAJ, MAJOWO JUTRZENKO!

- To pieśń związana z Konstytucją 3 maja, ze słowami wiersza Rajnolda Suchodolskiego. Tekst napisano w czasie powstania listopadowego, którego Suchodolski był uczestnikiem. Melodia jest stylizowana na mazurka.



Na zdjęciu:  
Rajnold Suchodolski

WITAJ, MAJOWA JUTRZENKO  
1st OF MAY

Wi - taj, ma - jow - ja jut - zen - ko. Świeć, ra - zój pol - skij kra - j - nie,  
u - czci - my cie - bie po - win - ją, któ - ra e - st - jej Pol - skie - ży - wie.  
Wi - taj Maj Trze - ci Maj u - Pol - skow - bli - gi raj -  
Wi - taj Maj Trze - ci Maj u - Pol - skow - bli - gi raj -

*Witaj majowa jutrzeńko,  
Świeć naszej polskiej krainie,  
Uczcimy ciebie piosenką,  
Która w całej Polsce słynie.  
Witaj maj, trzeci maj,  
Dla Polaków błogi raj.  
Nierząd braci naszych cisnął,  
Gnuśność w ręku króla spała,  
A wtem trzeci maj zabłysnął -  
I cała Polska powstała.  
Witaj maj, trzeci maj,  
Dla Polaków błogi kraj.  
W piersiach rozpacz uwięziona  
W listopadzie wstrząsła serce,  
Wstaje Polska z grobów łona,  
Pierzchają dumni mordercę.  
Błysnął znów trzeci maj  
I już wolny błogi kraj!*

# KONSTYTUCJA 3 MAJA (1791)

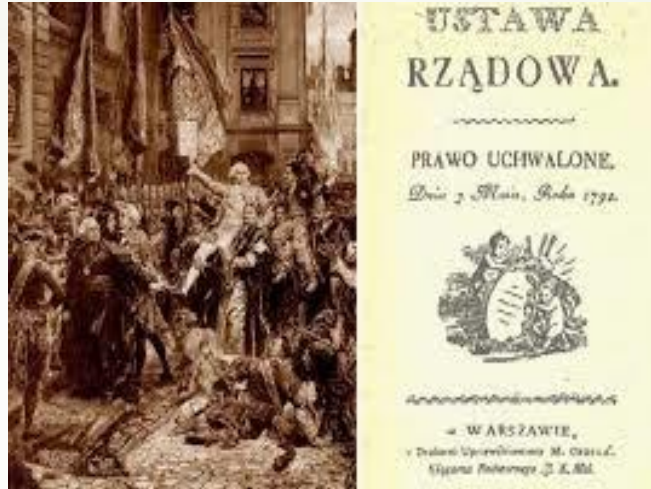


- ▶ Pierwsza w Europie nowoczesna konstytucja przyjęta w sposób demokratyczny

- ▶ Dzień 3 maja ustanowiono świętem narodowym w dowód pamięci o przodkach, którzy pragnęli ocalić kraj przed upadkiem.



# SEJM WIELKI (CZTEROLETNI) – 1788-1792



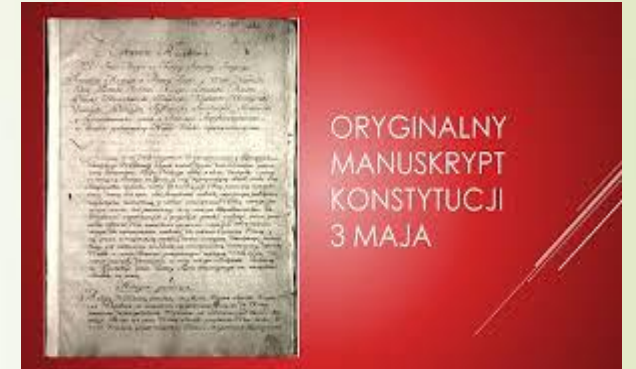
Ogromnym ciosem dla Polaków był pierwszy rozbiór Rzeczypospolitej dokonany w 1772 roku przez sąsiadów: Rosję, Prusy i Austrię.

Sejm, któremu przypadło w udziale uchwalenie Ustawy Rządowej, rozpoczął obrady w skomplikowanej sytuacji międzynarodowej. Rosja uwikłała się w wojny z Turcją i Szwecją. Austria wspomagała Rosję przeciwko Turcji, a Prusy zajęły wobec Rosji jawnie niechętną postawę. Sejm udało się skonfederować, po czym przejął on w państwie pełnię władzy i rozpoczął próbę reformy ustroju – celem było uchwalenie ustawy rządowej. Rosja nie pogodziła się z utratą wpływów w Polsce, dlatego rozpoczęła działania wojenne przeciwko Rzeczypospolitej. Doprowadziły one do kapitulacji króla i przejęcia władzy przez przeciwników Konstytucji 3 maja, zjednoczonych w konfederacji targowickiej.



# Twórcy Konstytucji 3 maja

1. Stanisław August Poniatowski (król w latach 1764 – 1795)
2. Ignacy Potocki
3. Hugo Kołłątaj
4. Julian Ursyn Niemcewicz
5. Stanisław Staszic



*Konstytucja 3 maja 1791  
obraz Jana Matejki*

# USTRÓJ RZECZYPOSPOLITEJ WEDŁUG KONSTYTUCJI 3 MAJA



- **Władza ustawodawcza** – parlament jako najwyższy organ władzy wybierany na dwa lata, sejm zwoływany przez króla lub marszałka.
- **Władza wykonawcza** – król i Straż Praw (rząd), w skład której wchodził: prymas, pięciu ministrów, pełnoletni następca tronu bez prawa głosu, marszałek sejmu. Straż Praw kierowała administracją, podlegały jej komisje (policji, spraw wewnętrznych, interesów zagranicznych, wojny i skarbu). Król jako przewodniczący Straży miał prawo nominacji biskupów, senatorów, ministrów, urzędników, oficerów.
- **Władza sądownicza** – sądownictwo zostało usprawnione. Ministrowie i wyżsi urzędnicy odpowiadali przed specjalnym sądem sejmowym. Sądownictwo szlacheckie zostało poddane sądom ziemiańskim

# Postanowienia Konstytucji 3 maja

- **Religia:** Religia katolicka została utrzymana jako religia panująca, a przejście na inne wyznanie miało być karane. Jednocześnie zagwarantowano wolność wyznawcom innych religii i obrządków.
- **Szlachta, ziemianie:** Potwierdzono prawa szlachty, zagwarantowano również prawa własności, bezpieczeństwa i wolności.
- **Mieszczanie:** Zapewniono nietykalność osobistą, tj. niemożliwość skazania bez wyroku sądowego).
- **Chłopi włościanie:** Chłopów otoczono opieką prawa i państwa. Zapewniono wolność osiedlania się i poruszania po kraju i za jego granice.
- **Rząd, czyli oznaczenie władz publicznych:** Wprowadzono trójpodział władzy. Rzeczpospolitą ogłoszono monarchią konstytucyjną.
- **Sejm:** Podzielono na dwie izby (poselską i senatorską) z kadencją dwuletnią. Zniesiono liberum weto, konfederację i wolną elekcję.
- **Król i rząd:** Władza królewska miała być dziedziczna. W skład Straży Praw (rządu) wchodził król i pięciu ministrów. Ministrów powoływał król, lecz zwolnić ich mógł jedynie Sejm. Król został głową Straży Praw.



*Oryginalny rękopis Konstytucji 3 maja*

# Przeciwnicy Konstytucji

➤ Przeciwnicy Konstytucji 3 maja, pod opieką carycy Katarzyny II, zawiązali konfederację w Petersburgu (1792). Od miejsca oficjalnego jej ogłoszenia, Targowicy, nazywana ona jest **konfederacją targowicką**. Głównym jej celem miało być obalenie postanowień Konstytucji 3 maja.  
**Na czele konfederacji stanęli:**

- Szczęsny Potocki
- Ksawery Branicki
- Seweryn Rzewuski

- Konfederaci zwrócili się o pomoc do carycy Katarzyny II, która wysłała do Rzeczypospolitej swoje wojska. Wojska polskie zostały pokonane. Władzę w kraju przejęli konfederaci.
- W styczniu 1793 roku Rosja i Prusy zdecydowały się na kolejny rozbiór Rzeczypospolitej.



Na zdjęciu:  
Szczęsny Potocki



## KONSTYTUCJA 3 MAJA – „OSTATNIA WOLA I TESTAMENT GASNĄCEJ OJCZYZNY”

Pomysł ostatecznej likwidacji polskiej państwowości przedstawiła Austria, a 24 października 1795 r. został on sfinalizowany.

Przyjęcie Konstytucji 3 maja spowodowało wrogość sąsiadów Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Polska zaradzona przez swojego pruskiego sprzymierzeńca, Fryderyka Wilhelma II, została pokonana przez Imperium Rosyjskie. Po utracie niepodległości w 1795 roku, przez 123 lata, Konstytucja 3 maja przypominała o walce o niepodległość. Zdaniem dwóch jej współautorów, Ignacego Potockiego i Hugona Kołłątaja, była „ostatnią wolą i testamentem gasnącej Ojczyzny”.



*Medale wybite  
z okazji uchwalenia  
Konstytucji 3 maja*



**Prezentację wykonała mgr Marlena Żukowska  
– nauczycielka języka polskiego w Szkole Podstawowej nr 7  
im. Janusza Korczaka w Giżycku**

*Dziękuję za uwagę!*